

TQM d.o.o. Lukavac
Institut za kvalitet, standardizaciju i ekologiju
Modrac b.b., 75 300 Lukavac
Identifikacioni broj: 4209977290008
PDV broj: 209977290008
tel/fax: +387 35 553 999
tel/fax: +387 35 554 444
tel/fax: +387 35 554 445
mob: +387 61 560 878
mail: info@tqm.ba
web: www.tqm.ba

**ZAHTJEV ZA PRETHODNU PROCJENU
UTICAJA NA OKOLIŠ ZA FARMU ZA
DRŽANJE KRAVA SA PRATEĆIM
OBJEKTIMA - Dopuna**

FIVEWATERS ASSETS d.o.o. CAZIN

Registarski broj: 10-75/23

Broj protokola: 999/23

OPŠTI PODACI:

Podnosilac zahtjeva: **FIVEWATERS ASSETS d.o.o. CAZIN**

Vrelo b.b. 77 220 Cazin, BiH

Projekat: **Zahtjev za prethodnu procjenu uticaja na okoliš
za farmu za držanje krava sa pratećim objektima -
Dopuna**

Registarski broj: 10-75/23

Broj protokola: 999/23

Datum dokumenta: 24.02.2023.

Izvršilac: **TQM d.o.o. Lukavac**

Institut za kvalitet, standardizaciju i ekologiju

Modrac b.b., 75300 Lukavac

Identifikacioni broj: 4209977290008

PDV broj: 209977290008

tel/fax: +387 35 553 999, 554-444, 554-445

web: www.tqm.ba, email: info@tqm.ba

Na projektu su radili:

Mirza Tokić, dipl.ing.tehn.

Maida Sultanić, mag.polj.

Enes Softić, bach.ing.građ.

Nermin Alić, dipl.ing.rud.

Elvedin Bešić, bach.ing.maš.

Nedim Čitaković, dipl.ing.arh.

Jasmin Kuduzović, bach.ing.sig. i pom.

SADRŽAJ:

UVOD	5
A. KARAKTERISTIKE PROJEKTA	6
B. LOKACIJA PROJEKTA I OSJETLJIVOST OKOLIŠA GEOGRAFSKIH PODRUČJA ZA KOJA JE VJEROVATNO DA BI PROJEKTI MOGLI NA NJIH ZNAČAJNO UTICATI	19
C. KARAKTERISTIKE POTENCIJALNOG UTICAJA NA OKOLIŠ	21
D. DODATNE INFORMACIJE	31
E. UKLJUČIVANJE PITANJA KLIMATSKIH PROMJENA U PRETHODNU PROCJENU UTICAJA NA OKOLIŠ	32
Prilozi	35

UVOD

Sadržaj Zahtjeva za prethodnu procjenu uticaja na okoliš propisan je Zakonom o zaštiti okoliša („Službene novine Federacije BiH“ broj 15/21) i Uredbom o projektima za koje je obavezna procjena uticaja na okoliš i projektima za koje se odlučuje o potrebi procjene uticaja na okoliš („Službene novine Federacije BiH“ broj 51/21).

Cilj izrade Zahtjeva za prethodnu procjenu uticaja na okoliš za Five waters assets d.o.o. Cazin, je da se uz pregled lokacije, tehničke dokumentacije Investitora, analize procesa i sagledanog postojećeg stanja okoliša na lokaciji, uz korištenje zakonskih propisa i standarda analizira uticaj planiranog procesa rada, uzimajući pri tome u obzir sve elemente kao i uslove življenja i poboljšanja uslova radnog i životnog okoliša. Osnova za izradu ovog Zahtjeva je postojeća projektna i tehnička dokumentacija, stvarno stanje na terenu i budući planovi Investitora.

A. KARAKTERISTIKE PROJEKTA

A1. Osnovne informacije

<p>A1.1. Naziv projekta</p>	<p>Projekat za izgradnju farme za držanje krava</p>
<p>A1.2. Opis projekta uključujući podatke o njegovoj namjeni i veličini</p>	<p>Na predmetnoj lokaciji u Cazinu koju čine katastarske čestice br. 400, 401, 402, 403, KO Vrelo, ukupne površine 14.057 m², planirana je izgradnja proizvodnog objekta – farme za držanje rava sa izmuzištem i pratećim sadržajima: upravna zgrada, nadstrešnica za mehanizaciju, skladište suhe hrane, stajnjak, ograda...</p> <p>Objekti se planiraju kao slobodnostojeći i to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – objekta upravne zgrade, spratnosti P+1, okvirnih tlocrtnih dimenzija 38,40 x 8,60 m, – objekat „nadstrešnica“ za vozila, dijelom (gdje su smještene prostorije za radnike) spratnosti P+1, a preostali dio P, okvirnih tlocrtnih dimenzija 35,00 x 14,00 m, – objekat za skladištenje suhe hrane, spratnosti Po+P (podrum i prizemlje) okvir tlocrtnih dimenzija 35,00 x 15,00 m, – objekat farmi za držanje krava s izmuzištem, spratnosti Po+P (podrum i prizemlje), maksimalih tlocrtnih gabarita 120,90 x 47,55 m, – stajnjak 7,60 x 4,05 m, – ograda duž granice cijelog posjeda predmeta gradnje. <p>Pješački i kolski ulazi u kompleks su sa makadamskog nerazvrstanog javnog puta, koji se nalazi na jugoistočnoj strani parcele.</p> <p>Kapacitet proizvodnog objekta za držanje krava sa pratećim objektima je 360 ležišta za krave.</p>

Slika 1. Prikaz lokacija/parcela za izgradnju objekata/farme za držanje krava

A1.3. Broj izvoda iz prostorno-planskog akta te nadležni organ izdavanja

(Izvod iz prostorno-planskog akta priložiti uz zahtjev)

Grafički prilog – Izvod iz usvojenog nacrtu prostornog plana Grada Cazina („Službene novine općine Cazin“, broj 1/07) broj 04-19-1946/23 od 09.02.2023. godine, izdat od strane Službe za urbanizam, zaštitu okoliša i inspeksijske poslove.

U prilogu Studije je dat je gore pomenuti grafički prilog (Prilog 3.)

A1.4. Vrsta zahtjeva	Novi projekat	DA
	Značajna izmjena postojećeg i/ili odobrenog projekta	NE
	Prestanak aktivnosti	NE

<p>A1.5. Ukoliko se radi o značajnoj izmjeni postojećeg i/ili odobrenog projekta, opisati planirane izmjene</p>	<p>Nije primjenjivo.</p>
<p>A1.6. Da li projekat ima kumulativni uticaj sa već postojećim i/ili odobrenim projektima? Ukoliko DA, opisati na koji način.</p>	<p>NE</p>
<p>A1.7. Vlasništvo nad zemljištem i/ili objektom na kojem se nalazi postojeći i/ili planirani projekat</p>	<p>Posjedovni list broj 509; 05-26-22531/22-1 od 26.12.2022. godine Katastarska općina VRELO Broj parcela 398, 399, 400, 401, 402, 403 Vlasništvo 1/1 Prochazka Senada</p>
<p>A1.8. Da li je zemljište i/ili objekat na kojem se nalazi postojeći i/ili planirani projekat</p>	<p>NE</p>

<p>predmet ugovora o zakupu?</p> <p>Ukoliko jeste, molimo navedite broj ugovora, te podatke o ugovornim stranama.</p>	
<p>A1.9. Ime i prezime odgovorne osobe</p>	<p>Pravno odgovorno lice Direktor, Prochazka Peter</p>
<p>A1.10. Kontakt podaci odgovorne osobe (adresa, broj telefona, e-mail)</p>	<p>FIVEWATERS ASSETS d.o.o. Cazin Vrelo b.b, 72 220 Cazin, BiH Email: Peter Prochazka <pp@fivewater.at> Tel.: +43 (0) 664 2463530</p>

A2. UTICAJ PROJEKTA NA OKOLIŠ

A2.1. Detaljno opišite okoliš na području pod uticajem projekta

- Klimatske karakteristike

Područje Unsko-sanskog kantona pripada peripanonskoj regiji na koju utiče umjerenokontinentalna ili srednjeevropska klima iz Panonske nizije. Umjerenokontinentalna klima se u BiH javlja od sredine tokova rijeka Une, Vrbasa, Bosne i Drine, pa sve do rijeke Save, sa opadanjem temperature od sjevera prema jugu. Osnovna obilježja su relativno snježne zime i topla ljeta. Sjeverni dio Unsko - sanskog kantona pripada pojasu umjerenokontinentalne klime, dok južni dio područja pripada prelaznom pojasu umjerenokontinentalne klime pretplaninskog tipa.

- Hidrologija

Na području Cazina najznačajniji vodotok je rijeka Mutnica. Mutnica je najduža rijeka u Cazinskoj općini sa svojim 19,5 km dugim tokom. Povremenih vodenih tokova ima dosta a njihova zajednička karakteristika je da većina od njih postaje aktivna samo poslije obilnih padavina. Na području budućeg projekta nema vodotokova.

- Kvalitet zraka

Precizni podaci o zagađenju zraka nisu dostupni. Izvori zagađenja zraka na predmetnom području su izduvni gasovi vozila na motorni pogon, tokom zimskog perioda to su emisije iz individualnih ložišta i manjih kotlovnica za potrebe grijanja. Većih zagađivača zraka poput industrijskih postrojenja u blizini ove lokacije nema.

Na temelju geografskih uslova i činjenice da u blizini nema nekih značajnijih onečišćivača, može se smatrati da je kvaliteta zraka zadovoljavajuća.

- Buka

U blizini predmetnog područja nalaze se uglavnom objekti stambene namjene.

Sa aspekta nivoa buke može se smatrati da predmetno područje nije opterećeno povećanim nivoom buke.

- Stanovništvo i naseljenost

Grad Cazin nalazi se na sjeveru Unsko-sanskog kantona. Prema Popisu stanovništva iz 2013. godine u Cazinu živi 62468 stanovnika. Gustina stanovništva iznosi 175 stanovnika na km², što ga čini gusto naseljenim područjem u odnosu na ostatak zemlje.

- Flora i fauna			
U području projekta nalaze se livade i djelimično šumsko zemljište. Predmetni projekat neće imati značajan uticaj na floru i faunu.			
A2.2. Vrsta i količina osnovnih i pomoćnih sirovina, dodatnih materijala i ostalih supstanci koji će biti korišteni u svakoj od faza projekta	Vrsta i količina osnovnih i pomoćnih sirovina, dodatnih materijala i ostalih supstanci koji će biti korišteni u svakoj od faza projekta	Vrsta	Količina
		<p>Temelji objekata će se raditi na AB temeljnoj kontraploči čija se konačna visina odrediti na osnovu statičkog proračuna i uslova tla (prateći objekti) te na temeljima samcima međusobno povezani temeljnim gredama (farma sa izmuzištem). Konstrukciju objekata čini sistem AB stubova i AB zidova koji su međusobno povezani AB gredama koji nose ploče iznad podruma (objekti farme i skladište suhe hrane), te samo AB stubovi sa zidanom ispunom s vanjskih strana na koje se za objekat farmi naslanjaju čelični krovni nosači preko kojih se izvodi krovni panel (objekat farme), dok se za prateće objekte izvodi skriveni krov kojeg čini AB ploča na gredama i stubovima na kojoj su izvedeni slojevi drvenog blagog krova sa limom kao završnim pokrovom. Ograda se izvodi od gotovih metalnih stubova u betonskom temelju međusobno povezani metalnim mrežnim pletivom. Stajnjak se izvodi od armiranog betona (ploča i zidovi).</p>	U ovoj fazi projekta, količine osnovnih i pomoćnih sirovina nisu nepozante

<p>A2.3. Korištenje prirodnih resursa (posebno tla, zemljišta, vode i biološke raznolikosti) prilikom pripreme, izgradnje, rada ili prestanka rada projekta</p>	<p>Navesti o kojem prirodnom resurse se radi i količini i načinu njegovog korištenja</p>	<p><u>Tlo</u></p> <p>Korištenje tla/zemljišta, izraženo je u fazi izgradnje, postavljanju stubova, konstrukcije objekta i adaptacije pristupnih puteva koji već postoje.</p> <p><u>Vode</u></p> <p>U predmetnom objektu voda će se koristiti za:</p> <ul style="list-style-type: none"> • piće i održavanje higijene zaposlenika, • čišćenje objekta za uzgoj držanje krava, • za ostale potrebe (održavanje, sanitarnih čvorova i radnih prostora), • povremeno pranje vanjskog prilaznog manipulativnog prostora oko objekata. 	<p>Projekat se nalazi u fazi projektovanja, te nije moguće procjeniti količine navedenog prirodnog resursa koji će se koristiti prilikom ovih aktivnosti.</p>
<p>A2.4. Vrsta i količina emisija nastalih zbog pripreme, izgradnje, rada ili prestanka rada projekta</p>	<p>Emisije u zrak (sve emisije)</p>	<p>Kao potencijalni zagađivači zraka mogu se javiti otpadni produkti intenzivnih metaboličkih procesa u vidu plinovite faze. Za vrijeme prozračivanja objekta za držanje krava doći će do emisije u atmosferu metana (CH₄), ugljen dioksida (CO₂) i vodene pare, te prašine i amonijaka (NH₃). Prašina se sastoji od sitnih čestica, hrane i sl. Ti se produkti ventilacijom emituju u zrak, ali u vrlo niskim koncentracijama, te ne mogu štetno utjecati niti na atmosferu, a isto tako i na biosferu uključivši i poljoprivrednu djelatnost</p>	<p>Projekat se nalazi u fazi projektovanja, te nije moguće procjeniti količine emisija u zrak prilikom ovih aktivnosti.</p>

		<p>odnosno poljoprivredne proizvode.</p> <p>Razgradnjom gnoja nastaju različiti plinovi (amonijak, sumporovodik i dr.). Ti plinovi imaju neugodne mirise, a mogu izazvati i različite smetnje kod ljudi i životinja koji su im dugo izloženi.</p> <p>Pojava neugodnih mirisa je prisutna naročito za vrijeme ljetnih mjeseci i prilikom čišćenja farme. Intenzitet ovisi o procesima mikrobiološke razgradnje organske materije i vremenskim prilikama.</p> <p>Lokacija na kojoj će se graditi farma krava je pogodna jer u bližoj okolini ima vrlo mali broj stambenih objekata.</p>	
	<p>Emisije u vode (podzemne/površinske)</p>	<p>Nastale otpadne vode mogu se podijeliti na sanitarno fekalne otpadne vode i tehnološke otpadne vode, zauljene oborinske vode i oborinske vode sa krovova.</p> <p><u>Sanitarne fekalne otpadne vode</u> nastaju prilikom održavanja higijenskih uslova rada na objektu kao i u sanitarnim čvorovima unutar prostora.</p> <p><u>Oborinske vode</u> sa krovova objekata te se putem kišnih vertikalna ispustiti na okolni teren, dok se oborinske vode sa saobraćajnica prikupljaju sistemom oborinske kanalizacije i slivnika i odvode na separator ulja i masti.</p>	<p>Nije primjenjivo</p>

		<p><u>Tehnološke otpadne vode</u> nastaju prilikom čišćenja objekta za držanje krava, od osoke iz štala, izumzišta krava.</p> <p><u>Zauljene oborinske vode</u> su saobraćajnih površina i prostora oko objekata.</p> <p>Na lokaciji nema javne kanalizacije, tako da je fekalna kanalizacija navedenih objekata spojena na vodonepropusnu septičku jamu, koja će se povremeno prazniti.</p>	
	Emisije u kanalizaciju	Nije primjenjivo.	Nije primjenjivo.
	Emisije u tlo	<p>Kruti otpad koji nastaje na farmi (stajnjak) je koristan otpad jer se koristi kao gnojivo. Ovaj otpad će se periodično odvlačiti sa lokacije na poljoprivredno zemljište. U tu svrhu Investitor će osigurati dovoljne površine poljoprivrednog zemljišta za primjenu gnoja, sklopit će privremene ugovore o preuzimanju gnoja sa trećom stranom (Poljoprivredno dobro nadležno za Cazin). U većini slučajeva gnoj će koristiti obližnji vlasnici poljoprivrednih zemljišta. Ugovorene partnere Investitor će upoznati sa pravilnom upotrebom stočnog gnoja. U slučaju dužeg zadržavanja stelje na lokaciji, ista će se morati deponovati na uređenom prostoru.</p> <p>Otpad najviše nastaje prilikom uklanjanja hrane i</p>	Nije primjenjivo.

		<p>gnoja, prilikom čišćenja farme i dr.</p> <p>Procjedne vode oko deponija za čvrsti stajnjak dijelom otiču u sistem kanala i prikupljaju se u velike lagune za tečni stajnjak a manjim dijelom slobodno otiču po površini na obližnje zemljište što može predstavljati potencijalni uticaj na okoliš.</p> <p>Otpad koji nastaje od liječenja i prevencije bolesti vraća se u nadležnu veterinarsku službu koja će ovaj otpad zbrinjavati preko ovlaštene kompanije za prikupljanje i zbrinjavanje ove vrste otpada. Količine ovog otpada su veoma male.</p> <p>Na lokaciji farme može nastati komunalni otpad koji se odlaže u za to predviđene kontejnere. Tu se uglavnom radi o papirnoj, staklenoj, plastičnoj ili metalnoj ambalaži i drugim sitnim otpacima koje odlažu zaposlenici farme. Količina ovog otpada nije precizno definisana i u funkciji je od vremena, godišnjeg doba i broja osoba. Obezbijediti poseban kontejner za čvrsti otpad.</p> <p>Otpadne vode sa površina (oborinske, od pranja i sl.) koje se ne uspiju prikupiti putem sistema odvoda se procjeđuju sa svojim sadržajem u zemljište.</p> <p>Uticaji na okolno zemljište se mogu ispoljavati kroz taloženje prašine, gasova i aerosola uslijed raznošenja</p>	
--	--	---	--

		vjetrom. Ovaj uticaj zavisi od ruže i brzine vjetrova.	
	Buka	Usljed rada u proizvodnom procesu postoji mogućnost emitovanja određenog intenziteta buke. Imajući u vidu prirodu procesa proizvodnje, zatim da su procijenjene i dokumentacijom definisane vrijednosti veoma niske, potpuno relevantan zaključak je da neće biti štetnog utjecaja buke na stanovnike ovog naselja, niti da buka može predstavljati ometajući faktor u bilo koje vrijeme (tokom dana ili noći).	Nije primjenjivo.
	Vibracije	Nije primjenjivo.	Nije primjenjivo.
	Nejonizirajuće zračenje	Nije primjenjivo.	Nije primjenjivo.
A2.5. Opisati i dati kratak pregled alternativnih rješenja sa obzirom na uticaje na okoliš	Emisije u zrak (sve emisije)	Tehnološki proces treba da predviđa sistem za ventilaciju gdje prilikom prozračivanja dolazi do emisija metana, ugljičnog dioksida i vodene pare nastalih izdisanjem, prašine i amonijaka u zrak. Primjenjenim sistemom ventilacije održava se optimalna vlaga u objektu koja sprječava nastajanje prašine ili se postiže razrjeđenje čestica prašine do te mjere da ona nema uticaja prije svega na zdravlje krava, a niti predstavlja značajan faktor za mikroklimu u objektu niti izvan njega. Savremeni sistem ventilacije odvodi otpadne plinove iz objekta koji se redovno trebaju kontrolisati putem mjernih instrumenata na izlazu iz ventilacionog otvora.	-

	Emisije u vode (podzemne/površinske)	Na lokaciji nema javne kanalizacije, kao mogućeg alternativnog rješenja.	-
	Emisije u kanalizaciju	Nije primjenjivo.	-
	Emisije u tlo	Za odvoz, deponovanje i zbrinjavanje komunalnog otpada, muljeva, zauljenih otpadnih voda, osoke iz štala, otpada od održavanja objekta farme i ostalog otpada potrebno je sklopiti ugovore sa ovlaštenim firmama za zbrinjavanje istog.	-
	Buka	Imajući u vidu prirodu procesa proizvodnje, zatim da su procijenjene i dokumentacijom definisane vrijednosti veoma niske, potpuno relevantan zaključak je da neće biti štetnog utjecaja buke na stanovnike ovog naselja, niti da buka može predstavljati ometajući faktor u bilo koje vrijeme (tokom dana ili noći). Nema alternativnih rješenja.	-
	Vibracije	Nije primjenjivo.	-
	Nejonizirajuće zračenje	Nije primjenjivo.	-
	A2.6. Da li projekat nosi rizik od velikih nesreća i/ili katastrofa koje su relevantne za projekat, uključujući one koje su uzrokovane	<p>DA.</p> <p>Moguće akcidentne situacije u svakom proizvodnom pogonu pa tako i u farmi krava su: požari, potresi, izlivanje otpadnih voda u okolinu, nezgode pri radu i druge nezgode.</p> <p>U slučaju izbijanja zaraznih bolesti pozvati nadležnu veterinarsku službu koja propisuje mjere daljnjeg postupanja ovisno o vrsti i obimu zaraze.</p> <p>Rizik od nastanka akcidentne situacije je moguće svesti na minimum pravilnim vođenjem procesa proizvodnje u skladu sa zakonskom</p>	

<p>promjenom klime, u skladu sa naučnim saznanjima? Ukoliko DA, navesti rizike.</p>	<p>regulativom, pravilnim održavanjem mehanizacije i objekata, sprečavanjem neovlaštenog pristupa lokaciji, održavanjem infrastrukture i objekata te redovnim održavanjem radnih i manipulativnih površina u objektima i van njih.</p>
<p>A2.7. Da li projekat nosi rizike za ljudsko zdravlje (na primjer zbog zagađenja vode ili zraka)? Ukoliko DA, navesti rizike.</p>	<p style="text-align: center;">NE</p>
<p>A2.8. Da li će projekat uzrokovati svjetlosno zagađenje? Ukoliko DA, navesti rizike.</p>	<p style="text-align: center;">NE</p>

B. LOKACIJA PROJEKTA I OSJETLJIVOST OKOLIŠA GEOGRAFSKIH PODRUČJA ZA KOJA JE VJEROVATNO DA BI PROJEKTI MOGLI NA NJIH ZNAČAJNO UTICATI

<p>B1.1. Navesti postojeću i odobrenu upotrebu zemljišta</p>	<p>Posjedovni list broj 509; 05-26-22531/22-1 od 26.12.2022. Katastarska općina VRELO Broj parcela 398, 399, 400, 401, 402, 403 Vlasništvo 1/1 PROCHAZKA JUSUFA SENADA</p> <p>Parcele su klasificirane kao livada klase 4. (398), oranica/njiva klase 4 i 5 (399), pašnjak klase 3 (400), oranica/njiva klase 5 i 6 (401), voćnjak 2 klase (402) i kuća i zgrada (2), dvorište, voćnjak klase 2 (403).</p>
<p>B1.2. Opisati relativnu raspoloživost, kvalitet i regenerativni kapacitet prirodnih resursa (uključujući tlo, zemljište, vodu i biološku raznolikost) tog područja i njegovog podzemnog dijela</p>	<p>Relativna raspoloživost, kvalitet i regenerativni kapacitet prirodnih resursa (uključujući tlo, zemljište, vodu i biološku raznolikost) predmetnog područja i njegovog podzemnog dijela data je u poglavlju A. Uticaji projekta na okoliš dati su u tački A2.1. Detaljan opis okoliš na području pod uticajem projekta. Na osnovu detaljnog opisa okoliša, relativna raspoloživost, kvalitet i regenerativni kapacitet prirodnih resursa područja i njegovog podzemnog područja nije narušen, ali se ipak preporučuje dalje racionalno korištenje resursa u cilju održivosti.</p>
<p>B1.3. Opisati apsorpcioni kapacitet prirodne sredine, obraćajući posebnu pažnju na slijedeća područja:</p>	<p>Predmetni projekat neće imati uticaj na apsorpcioni kapacitet prirodnih resursa lokalno, na mjestu gdje je predviđena izgradnja objekta za držanje krava.</p> <p>Usljed raznošenja aerosola i prašine vjetrom, moguće je taloženje manjih količina prašine na zemljište u okruženju lokaliteta. Ovaj uticaj najviše zavisi od veličine radnog prostora, te brzine vjetrova.</p>
<p>a) močvarna područja, obalna područja rijeka i ušća rijeka</p>	<p>Na posmatranoj lokaciji nema močvarnih područja.</p>
<p>b) obalna područja i morski okoliš</p>	<p>Lokacija planiranog projekta nije smještena u blizini obalnog područja i morskog okoliša.</p>
<p>c) planinska, šumska i kraška područja</p>	<p>Na posmatranoj lokaciji nema planinskih, šumskih i kraških područja.</p>
<p>d) zaštićene prirodne vrijednosti proglašene u</p>	<p>Na posmatranoj lokaciji nema zaštićene prirodne vrijednosti proglašene u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode Federacije</p>

skladu sa Zakonom o zaštiti prirode Federacije BiH (nacionalni parkovi, strogi rezervati prirode, spomenici prirode, zaštićeni pejzaži, parkovi prirode, i dr.)	BiH.
e) pojedinačne prirodne vrijednosti	Nisu registrovane pojedinačne prirodne vrijednosti na području obuhvata.
f) područja rijetkih i ugroženih biljnih i životinjskih vrsta	Ne postoje pouzdani podaci o prisustvu rijetkih i ugroženih biljnih i životinjskih vrsta u zoni obuhvata novog odlagališta.
g) područja na kojima još od ranije nisu bili zadovoljeni standardi kvaliteta okoliša koji su relevantni za projekat ili u odnosu na koja se smatra da isti nisu zadovoljeni	Ovakva područja ne postoje u blizini lokacije projekta, stoga ova tačka priloga nije primjenjiva za ovaj predmet.
h) gusto naseljena područja	Planirani projekat se ne nalazi u blizini gusto naseljenih područja.
i) pejzaži i područja od historijskog, kulturnog ili arheološkog značaja.	Ovakva područja ne postoje u blizini lokacije projekta, stoga ova tačka priloga nije primjenjiva za ovaj predmet.

C. KARAKTERISTIKE POTENCIJALNOG UTICAJA NA OKOLIŠ

C1.1. Navesti veličinu i prostorni obuhvat geografskog područja na koje bi projekat mogao uticati (unijeti tačne koordinate navedenog geografskog područja)

Na predmetnoj lokaciji u Cazinu koju čine katastarske čestice br. 400, 401, 402, 403, KO Vrelo, ukupne površine 14.057 m², planirana je izgradnja proizvodnog objekta – farme za držanje rava sa izmuzištem i pratećim sadržajima: upravna zgrada, nadstrešnica za mehanizaciju, skladište suhe hrane, stajnjak, ograda.

Geografske koordinate lokacije su 44°55'39.3"N 15°52'12.8"E

Pješački i kolski ulazi u kompleks su sa makadamskog nerazvrstanog javnog puta, koji se nalazi na jugoistočnoj strani parcele.

Kapacitet proizvodnog objekta za držanje krava sa pratećim objektima je 360 ležišta za krave.

Prikaz lokacije budućih objekata za držanje krava – Fivewaters assets d.o.o. Cazin

C1.2. Navesti broj stanovnika na koje bi projekat mogao uticati

Lokacija se nalazi u blizini naseljenog mjesta Vrelo, udaljenog cca 7 km od Grada Cazina.

U blizini lokacije nalazi se 20-ak stambenih kuća gdje živi oko 60-ak stanovnika.

C1.3. Opisati način uticaja projekta na okoliš

- Uticaj na kvalitet zraka

Kao potencijalni zagađivači zraka mogu se javiti otpadni produkti intenzivnih metaboličkih procesa u vidu plinovite faze. Za vrijeme prozračivanja objekata doći će do emisije u atmosferu ugljen dioksida (CO₂) i vodene pare, te prašine i amonijaka (NH₃). Prašina se sastoji od sitnih čestica, čestica hrane i sl. Ti se produkti ventilacijom emituju u zrak, ali u vrlo niskim koncentracijama, te ne mogu značajno uticati niti na kvalitet zraka, a isto tako i na biosferu uključivši i poljoprivrednu djelatnost odnosno poljoprivredne proizvode.

Razgradnjom gnoja nastaju različiti plinovi (amonijak, sumporovodik i dr.). Ti plinovi imaju neugodne mirise, a mogu izazvati i smetnje kod ljudi i životinja koji su im dugo izloženi.

Pojava neugodnih mirisa je prisutna naročito za vrijeme ljetnih mjeseci i prilikom čišćenja farme. Intenzitet ovisi o procesima mikrobiološke razgradnje organske materije i vremenskim prilikama. Lokacija na kojoj će se graditi farma krava je pogodna jer u bližoj okolini ima vrlo mali broj stambenih objekata tako da je negativan efekat ovih pojava na minimumu.

- Uticaj na vode

Nastale otpadne vode mogu se podijeliti na sanitarno fekalne otpadne vode i tehnološke otpadne vode, zaujljene oborinske vode i oborinske vode sa krovova.

Sanitarne fekalne otpadne vode nastaju prilikom održavanja higijenskih uslova rada na objektu kao i u sanitarnim čvorovima unutar prostora.

Oborinske vode sa krovova objekata će se putem kišnih vertikalna ispustiti na okolni teren, dok se oborinske vode sa saobraćajnica prikupljaju sistemom oborinske kanalizacije i slivnika i odvođe septičku jamu.

Tehnološke otpadne vode nastaju prilikom čišćenja objekta za držanje krava.

Zaujljene oborinske vode su sa saobraćajnih površina i prostora oko objekata.

Na lokaciji nema javne kanalizacije, tako da je fekalna kanalizacija navedenih objekata spojena na vodonepropusnu septičku jamu.

- Uticaj buke

Usljed rada u proizvodnom procesu postoji mogućnost emitovanja određenog intenziteta buke. Imajući u vidu prirodu procesa, zatim da su procijenjene i dokumentacijom definisane vrijednosti veoma niske, potpuno relevantan zaključak je da neće biti štetnog utjecaja buke na stanovnike obližnjeg naselja, niti da buka može predstavljati ometajući faktor u bilo koje vrijeme (tokom dana ili noći).

- Uticaj na tlo

Kruti otpad koji nastaje na farmi (stajnjak) je koristan otpad jer se koristi kao gnojivo. Ovaj otpad će se periodično odvlačiti sa lokacije na poljoprivredno zemljište. U tu svrhu Investitor će osigurati dovoljne površine poljoprivrednog zemljišta za primjenu gnoja, sklopit će privremene ugovore o preuzimanju gnoja sa trećom stranom (Poljoprivredno dobro nadležno za Grad Cazin). U većini slučajeva gnoj će koristiti obližnji vlasnici poljoprivrednih zemljišta. Ugovorene partnere Investitor će upoznati sa pravilnom upotrebom pomenutog gnoja. U slučaju dužeg zadržavanja stelje na lokaciji, ista će se morati deponovati na uređenom prostoru.

Otpad koji nastaje od liječenja i prevencije bolesti vraća se u nadležnu veterinarsku službu koja će ovaj otpad zbrinjavati preko ovlaštene kompanije za prikupljanje i zbrinjavanje ove vrste otpada. Količine ovog otpada su veoma male i procjenjuje se da će iznositi svega 1-2 kg.

Na lokaciji farme može nastati komunalni otpad koji se odlaže u za to predviđene kontejnere. Tu se uglavnom radi o papirnoj, staklenoj, plastičnoj ili metalnoj ambalaži i drugim sitnim otpacima koje odlažu zaposlenici farme. Količina ovog

	<p>otpada nije precizno definisana i u funkciji je od vremena, godišnjeg doba i broja osoba. Obezbijediti poseban kontejner za čvrsti otpad.</p> <p>Otpadne vode sa površina (oborinske, od pranja i sl.) koje se ne uspiju prikupiti putem sistema odvoda se procjeđuju sa svojim sadržajem u zemljište.</p> <p>Mogući uticaji na okolno zemljište se mogu ispoljavati kroz taloženje prašine, gasova i aerosola uslijed raznošenja vjetrom. Ovaj uticaj zavisi od ruže i brzine vjetrova.</p>						
C1.4. Da li projekat direktno ili indirektno utiče na okoliš?	<p>NE</p> <p>Tokom faze izgradnje i svog rada projekat će imati minimalan uticaj na okoliš.</p>						
C1.5. Obilježiti na koje faktore projekat ima uticaj:	a) ljude, biljni i životinjski svijet i svijet gljiva	DA	<u>NE</u>				
	b) tlo, vodu, zrak, klimu i pejzaž	<u>DA</u>	NE				
	c) materijalna dobra i kulturno naslijeđe	DA	<u>NE</u>				
	d) međudjelovanje faktora od a) do c)	DA	<u>NE</u>				
C1.6. Da li projekat ima prekograničnu i/ili preko entitetsku vrstu uticaja? Ukoliko DA, navesti na koje države/entitet/BD BiH.	<p>Ne očekuju se prekogranični niti prekoentitetski uticaji tokom izgradnje i korištenja zahvata.</p>						
C1.5. Opisati intenzitet i složenost uticaja projekta na okoliš	<p>Za svaki potencijalni uticaj definisan je vjerovatni intenzitet uticaja u odnosu na osjetljivost receptora, pri čemu je struktuiran opis jačine uticaja i kategoriziran je kao zanemariv, nizak, umjeren i visok. Prilikom procjene intenziteta uticaja u obzir su uzeti faktori koji opisuju prirodu, fizički obim i vremenski uslov uticaja. Kriteriji za određivanje intenziteta i kategorizacije intenziteta prikazani su kako slijedi:</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%; border-bottom: 1px solid black;">Kategorija</td> <td style="border-bottom: 1px solid black;">Opis nepovoljnih uticaja</td> </tr> <tr> <td>Visok</td> <td>Suštinska promjena procijenjenih specifičnih uslova koja dovodi do dugoročne ili trajne</td> </tr> </table>			Kategorija	Opis nepovoljnih uticaja	Visok	Suštinska promjena procijenjenih specifičnih uslova koja dovodi do dugoročne ili trajne
Kategorija	Opis nepovoljnih uticaja						
Visok	Suštinska promjena procijenjenih specifičnih uslova koja dovodi do dugoročne ili trajne						

	promjene, obično rasprostranjena u prirodi i zahtijeva značajnu intervenciju kako bi se vratilo polazno stanje; bez mjera ublažavanja bi se prekršili domaći standardi ili Dobra međunarodna industrijska praksa (GIIP).
Umjeren	Vidljiva promjena procijenjenih specifičnih uslova koja dovodi do nesuštinske privremene ili trajne promjene.
Nizak	Vidljiva, ali mala promjena procijenjenih specifičnih uslova
Zanemariv	Nema vidljive promjene procijenjenih specifičnih uslova
<p>Osjetljivost je mjera u kojoj je određeni receptor (specifični aspekt, pogođeni okolišni receptor ili populacija) podložan datom uticaju što je uslovljeno stepenom otpornosti i vrijednosti receptora, te međusobnim odnosima različitih okolinskih karakteristika receptora koje mogu uticati na otpornost pojedinih receptora na promjenu. Prilikom procjene uticaja definisana je osjetljivost svakog receptora u odnosu na njen specifični okolišni ili društveni aspekt. Korišteni kriteriji za procjenu osjetljivosti dati su slijedi:</p>	
Kategorija	Opis osjetljivost receptora
Visoka	Receptor (ljudski, fizički ili biološki) sa malo ili nimalo kapaciteta za apsorpiranje predloženih promjena i/ili minimalnim mogućnostima za ublažavanje
Umjeren	Receptor sa malo kapaciteta za apsorpiranje predloženih promjena i/ili ograničenim mogućnostima za ublažavanje.
Niska	Receptor sa određenim kapacitetom za apsorpiranje predloženih promjena i/ili razumnim mogućnostima za ublažavanje.
Zanemariva	Receptor sa dobrim kapacitetom za apsorpiranje predloženih promjena i/ili dobrim mogućnostima za ublažavanje.
<p>Prema gore navedenom, analizirajući kompleksnost mogućih uticaja, na osnovu razmatranja parametara kao što su intenzitet uticaja, trajanje uticaja, prostorni</p>	

	<p>opseg uticaja, reverzibilnost, vjerovatnoću i učestalost pojedinih uticaja, objekat za držanje krava će imati nizak intenzitet uticaja na okoliš u zoni uticaja.</p>																																																						
<p>C1.6. Opisati koja je vjerovatnoća uticaja na okoliš</p>	<p>Vjerovatnoća uticaja se procjenjuju uzimajući u obzir interakciju između kriterija jačine i osjetljivosti, molimo pogledati stavku C1.5. Da bi se ustanovio značaj potencijalnog uticaja prije predlaganja mjera za ublažavanje, neophodno je razmotriti vjerovatnoću pojave i intenzitet uticaja.</p> <p>Matrica procjene rizika</p> <table border="1" data-bbox="352 566 1497 1019"> <thead> <tr> <th colspan="2" rowspan="3"></th> <th colspan="6">Jačina</th> </tr> <tr> <th colspan="3">Nepovoljan</th> <th colspan="3">Povoljan</th> </tr> <tr> <th>Visok</th> <th>Umjeren</th> <th>Nizak</th> <th>Zanemariv</th> <th>Nizak</th> <th>Umjeren</th> <th>Visok</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <th rowspan="4">Osjetljivost</th> <th>Visoka</th> <td>Visok</td> <td>Visok</td> <td>Umjeren</td> <td>Zanemariv</td> <td>Umjeren</td> <td>Visok</td> <td>Visok</td> </tr> <tr> <th>Srednja</th> <td>Visok</td> <td>Umjeren</td> <td>Nizak</td> <td>Zanemariv</td> <td>Nizak</td> <td>Umjeren</td> <td>Visok</td> </tr> <tr> <th>Slaba</th> <td>Umjeren</td> <td>Nizak</td> <td>Zanemariv</td> <td>Zanemariv</td> <td>Zanemariv</td> <td>Nizak</td> <td>Umjeren</td> </tr> <tr> <th>Zanemariva</th> <td>Nizak</td> <td>Zanemariv</td> <td>Zanemariv</td> <td>Zanemariv</td> <td>Zanemariv</td> <td>Zanemariv</td> <td>Nizak</td> </tr> </tbody> </table> <p>Uticaji koji su kategorizirani kao „umjereni“ ili „visoki“ predstavljaju značajne efekte. „Niski“ ili „zanemarivi“ uticaji nisu značajni. Razumijevanje značaja rizika važno je za pravilno postavljanje prioriteta potrebe za mjerama ublažavanja. Potencijalni uticaji se procjenjuju za faze prije izgradnje, izgradnje i korištenja.</p>			Jačina						Nepovoljan			Povoljan			Visok	Umjeren	Nizak	Zanemariv	Nizak	Umjeren	Visok	Osjetljivost	Visoka	Visok	Visok	Umjeren	Zanemariv	Umjeren	Visok	Visok	Srednja	Visok	Umjeren	Nizak	Zanemariv	Nizak	Umjeren	Visok	Slaba	Umjeren	Nizak	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Nizak	Umjeren	Zanemariva	Nizak	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Nizak
				Jačina																																																			
				Nepovoljan			Povoljan																																																
		Visok	Umjeren	Nizak	Zanemariv	Nizak	Umjeren	Visok																																															
Osjetljivost	Visoka	Visok	Visok	Umjeren	Zanemariv	Umjeren	Visok	Visok																																															
	Srednja	Visok	Umjeren	Nizak	Zanemariv	Nizak	Umjeren	Visok																																															
	Slaba	Umjeren	Nizak	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Nizak	Umjeren																																															
	Zanemariva	Nizak	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Nizak																																															
<p>C1.7. Opisati očekivani nastanak, trajanje, učestalost i reverzibilnost uticaja (u vremenskim intervalima)</p>	<table border="1" data-bbox="352 1189 1517 1995"> <thead> <tr> <th>Faza projekta</th> <th>Priroda uticaja</th> <th>Trajanje uticaja</th> <th>Opseg uticaja</th> <th>Reverzibilnost</th> <th>Procjena uticaja</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="6" style="text-align: center;">Uticaj na klimatske promjene</td> </tr> <tr> <td>Faza pripreme</td> <td>Negativan</td> <td>Kratkoročan</td> <td>Lokalno</td> <td>Reverzibilan</td> <td>Zanemariv</td> </tr> <tr> <td>Faza rada</td> <td>Negativan</td> <td>Kratkoročan</td> <td>Lokalno</td> <td>Reverzibilan</td> <td>Zanemariv</td> </tr> <tr> <td colspan="6" style="text-align: center;">Uticaj na pejzaž</td> </tr> <tr> <td>Faza pripreme</td> <td>Negativan</td> <td>Kratkoročan</td> <td>Lokalno</td> <td>Ireverzibilan</td> <td>Zanemariv</td> </tr> <tr> <td>Faza rada</td> <td>Negativan</td> <td>Dugoročan</td> <td>Lokalno</td> <td>Ireverzibilan</td> <td>Zanemariv</td> </tr> <tr> <td colspan="6" style="text-align: center;">Uticaj na floru i faunu</td> </tr> <tr> <td>Faza pripreme</td> <td>Negativan</td> <td>Katkoročan</td> <td>Lokalno</td> <td>Ireverzibilan</td> <td>Zanemariv</td> </tr> </tbody> </table>	Faza projekta	Priroda uticaja	Trajanje uticaja	Opseg uticaja	Reverzibilnost	Procjena uticaja	Uticaj na klimatske promjene						Faza pripreme	Negativan	Kratkoročan	Lokalno	Reverzibilan	Zanemariv	Faza rada	Negativan	Kratkoročan	Lokalno	Reverzibilan	Zanemariv	Uticaj na pejzaž						Faza pripreme	Negativan	Kratkoročan	Lokalno	Ireverzibilan	Zanemariv	Faza rada	Negativan	Dugoročan	Lokalno	Ireverzibilan	Zanemariv	Uticaj na floru i faunu						Faza pripreme	Negativan	Katkoročan	Lokalno	Ireverzibilan	Zanemariv
Faza projekta	Priroda uticaja	Trajanje uticaja	Opseg uticaja	Reverzibilnost	Procjena uticaja																																																		
Uticaj na klimatske promjene																																																							
Faza pripreme	Negativan	Kratkoročan	Lokalno	Reverzibilan	Zanemariv																																																		
Faza rada	Negativan	Kratkoročan	Lokalno	Reverzibilan	Zanemariv																																																		
Uticaj na pejzaž																																																							
Faza pripreme	Negativan	Kratkoročan	Lokalno	Ireverzibilan	Zanemariv																																																		
Faza rada	Negativan	Dugoročan	Lokalno	Ireverzibilan	Zanemariv																																																		
Uticaj na floru i faunu																																																							
Faza pripreme	Negativan	Katkoročan	Lokalno	Ireverzibilan	Zanemariv																																																		

Faza rada	Negativan	Dugoročno	Lokalno	Ireverzibilan	Zanemariv
Uticaj na vode					
Faza pripreme	Negativan	Kratkoročan	Šire	Reverzibilan	Nizak
Faza rada	Negativan	Dugoročan	Šire	Reverzibilan	Nizak
Uticaj na tlo					
Faza pripreme i gradnje	Negativan	Dugoročan	Lokalno	Reverzibilan	Zanemariv
Faza rada	Negativan	Dugoročan	Lokalno	Reverzibilan	Zanemariv
Uticaj na zrak					
Faza pripreme	Negativan	Kratkoročan	Lokalno	Reverzibilan	Nizak
Faza rada	Negativan	Kratkoročan	Lokalno	Reverzibilan	Nizak
Uticaj na buku					
Faza pripreme	Negativno	Kratkoročan	Lokalno	Reverzibilan	Zanemariv
Faza rada	Negativno	Dugoročan	Lokalno	Reverzibilan	Zanemariv
Uticaj na stanovništvo					
Faza pripreme	Negativno	Kratkoročno	Lokalno	Reverzibilan	Zanemariv
Faza rada	Negativan	Dugoročan	Lokalno	Reverzibilan	Zanemariv
Uticaj na materijalna dobra uključujući kulturno-historijsko i arheološko naslijeđe					
Faza pripreme	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv
Faza rada	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv

C1.8. Da li postoji mogućnost djelotvornog smanjivanja uticaja?

Ukoliko DA, navesti planirane aktivnosti djelotvornog smanjivanja uticaja.

DA, postoji. Djelotvorno smanjivanje uticaja moguće je postići primjenom predloženih mjera ublažavanja negativnih uticaja na sve komponente okoliša.

Mjere za sprečavanje i minimiziranje emisija u zrak

- glavnim projektom predvidjeti sistem za odovdnju plinova sa objekta farme sa ležištima za krave koje nastaju od metaboločkih procesa, hrane i podloge, te neugodnih mirisa od razgradnje gnojiva i čišćenja farme;
- održavanje sistema za odovdnju plinova u funkcionalnom stanju;
- vršiti periodični monitoring navedenih emisija na sistemu za odovdnju plinova (CH₄, CO₂, NH₃ i sl.);
- nakon instalacije kotla za zagrijavanje prostorija farme, stalno praćenje pokazatelja na osnovu kojih se može procijeniti kvalitet sagorijevanja u kotlu;
- redovno održavanje kotlovskog postrojenja;
- vršiti periodični monitoring emisije dimnih plinova na kotlu.

Mjere za sprečavanje i minimiziranje negativnog uticaja na vode

- vršiti prikupljanje oborinskih voda sa objekta i manipulativnog prostora u skladu sa projektom i vodnim aktima;
- plato i puteve unutar farme održavati čistim kako ne bi došlo do odnošenja zagađujućih materija sa vodom;
- ukupne količine stajnjaka i osoke trebaju se sistemom poprečnih kanala i prepumpavanjem skupljati na jedno mjesto tj. u vodonepropusne lagune, odakle se, nakon fermentacije, razastiru na poljoprivredne površine. Ova vrsta otpadnih voda se ne ispušta u bilo koji recipijent, već se nakon fermentacije u AB lagunama koriste kao đubrivo;
- voditi računa da na manipulativnom prostoru ne dođe do prosipanja ulja i goriva;
- sanitarno – fekalne vode voditi u septičku jamu, a u skladu sa vodnim aktima;
- oborinske vode sa saobraćajnih površina i parkirališta prije ispuštanja provesti kroz uređaj za prečišćavanje, separator masti i ulja;
- otpadne vode od čišćenja farme prije ispuštanja provesti kroz uređaj za prečišćavanje, separator masti i ulja,
- kvalitet otpadne vode sa lokacije treba zadovoljiti kriterije za ispušt u javni sistem odvodnje,
- održavati čistim odvodne kanale oborinskih i sanitarnih otpadnih voda,
- na izlaznim cjevovodima oborinskih, sanitarnih i tehnoloških otpadnih voda ostaviti revizione otvore kako bi se nesmetano vršilo uzorkovanje i mjerio protok;
- izvršiti adekvatno uskladištenje ulja i maziva ukoliko se koriste na lokaciji;
- sprovoditi mjere iz vodnih akata.

Mjere za sprečavanje i minimiziranje negativnog uticaja na tlo

- kruti otpad koji nastaje na farmi (stajnjak) je koristan otpad jer se koristi kao

gnojivo. Ovaj otpad će se povremeno odvlačiti sa lokacije na poljoprivredno zemljište. U tu svrhu Investitor će osigurati dovoljne površine poljoprivrednog zemljišta za primjenu gnojiva, sklopit će privremene ugovore o preuzimanju gnojiva sa trećom stranom. U većini slučajeva gnojivo će koristiti obližnji vlasnici poljoprivrednih zemljišta. Ugovorene partnere Investitor će upoznati sa pravilnom upotrebom ovakve vrste gnojiva. U slučaju dužeg zadržavanja stelje na lokaciji, ista će se morati deponovati na uređenom prostoru;

- otpad koji nastaje od liječenja i prevencije bolesti vraća se u nadležnu veterinarsku službu koja će ovaj otpad zbrinjavati preko ovlaštene kompanije za prikupljanje i zbrinjavanje ove vrste otpada.
- masti, ulja, masne krpe, ambalažni otpad onečišćen opasnim tvarima prikupljati i odlagati na za to predviđeno mjesto;
- redovno vršiti čišćenje svih površina unutar kruga;
- redovno vršiti odvoz prikupljenog komunalnog otpada od strane ovlaštene ustanove;
- navedene aktivnosti direktno ili indirektno utiču na smanjenje emisije u zrak, vodu i tlo. Racionalno korištenje energenata te opštu čistoću kruga firme nužno je kontinuirano provoditi;
- za prikupljanje čvrstog otpada – ambalaže postaviti adekvatne kontejnere od 1m³ koje će pravovremeno prazniti i iste odvoziti komunalno preduzeće;
- stajnjak će se povremeno prikupljati i odvoziti na poljoprivredne površine poštujući pri tome odredbe Pravilnika o utvrđivanju dozvoljenih količina štetnih i opasnih tvari u zemljištu i metode njihovih ispitivanja („Službene novine FBiH“, br. 72/09).

Mjere za smanjenje upotrebe sirovina, vode i energije na minimum

- aktivnosti koje se odnose na smanjenje upotrebe vode ogledaju se prije svega u preventivnom održavanju cijele vodovodne instalacije (zamjena česmi, ventila, dihtunga i cjevovoda).
- vršiti smanjenje tereta zagađenja otpadnih voda iz proizvodnog procesa na minimum na način da se smanji količina, odnosno koncentracija hemijskih sredstava u procesu pranja.
- oprema za pranje izmuzišta, muznih jedinica i mljekovoda na farmi bi trebala da omogućuje štednju vode i energije, na način da u procesu pranja koristi recirkulaciju vode, čime se smanjuje potrošnja iste vode za pranje kao i zagrijavanje vrelom vodom koja cirkulira u procesu pranja, te omogućuje uštedu energije;
- pored toga, dobre prakse se implementiraju kroz prakticiranje suhog čišćenja radnih prostora prije pranja vodom, kako bi se trošilo manje vode, te smanjilo organsko opterećenje u otpadnoj vodi;
- instalirati rešetke u otvorima na površini kruga farme, kako bi se spriječilo dospijevanje sijena, prostirke, te stajnjaka, koji bi mogli dospjeti u otpadne vode prilikom čišćenja kruga farme;
- sa aspekta uštede električne energije praksa je da se u ljetnom periodu više koristi prirodna ventilacija, u smislu otvaranja zavjesa i omogućavanja

prirodne cirkulacije vazduha.

Mjere za održavanje i čišćenje opreme te opšte mjere zaštite tokom proizvodnje

- ulazak u farmu mora biti pod nadzorom, osobe koje nisu zaposlene u objektima maksimalno reducirati;
- za pranje može se koristiti voda koja ne udovoljava standardima za vodu za piće;
- silose za hranu koristiti na način da se hrana ne rasipa i da tako ne mami ptice i glodavce;
- na farmi izraditi pisane sanitarne procedure i uputstva za održavanje i čišćenje opreme i radnog prostora sve u skladu sa dobrom proizvođačkom praksom, primijenjenom tehnološkom sistemom, uputstvima proizvođača opreme i primijenjenih hemijskih sredstava za čišćenje;
- u cilju osiguranja zdravih i higijenski ispravnih namirnica koje će biti korištene za ishranu, svakodnevno se po završetku svakog ciklusa muže obavezno vršiti manuelno pranje prostora izmuzišta i čekališta, automatski regulisanim CIP sistemom pranje muznih jedinica i mljekovoda, a nakon odvoza mlijeka svako jutro vršiti pranje laktofriza i prostora prihvata mljekare;
- pranje ostalih prostorija u objektima na farmi, te kruga i manipulativnih površina vršiti ručno mehaničkim čišćenjem lopatom i metlom, nakon toga pranjem vodom pod pritiskom;
- dezinfekciju pogona vršiti svakodnevno po završetku proizvodnog procesa. Dezinsekcija se vrši ovisno o biološkom ciklusu života i razvoja insekata, odnosno po potrebi, a u ljetnjim mjesecima stalno. Deratizacija se vrši po potrebi, a najmanje dva puta godišnje. U okviru pogona, povremeno provoditi sistemsku dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju, a provode je registrirane pravna lica;
- navedene aktivnosti direktno ili indirektno utiču na smanjenje emisije u zrak, vodu i tlo. Racionalno korištenje energenata te opštu čistoću kruga farme nužno je kontinuirano provoditi.

Način izvještavanja o rezultatima monitoringa

Izveštaj o mjerenjima i ispitivanjima uticaja farme za držanje krava Fivewaters assets d.o.o. Cazin na okoliš će se dostavljati Federalnom ministarstvu okoliša i turizma, koje je nadležno za izdavanje okolinske dozvole.

D. DODATNE INFORMACIJE

D1.1. Projekat će značajno koristiti prirodni resurs ili će koristiti prirodni resurs na način da spriječi upotrebu ili potencijalnu upotrebu tog resursa u druge svrhe	DA	<u>NE</u>
D1.2. Potencijalni trajni uticaji na okoliš će najvjerovatnije biti minorni, od manje važnosti i jednostavno ublaženi	<u>DA</u>	NE
D1.3. Tip projekta, njegov uticaj na okoliš i mjere upravljanja tim uticajima su dobro poznati	<u>DA</u>	NE
D1.4. Postoji pouzdan način kojim se može osigurati da mjere za upravljanje uticajima mogu biti, i biti će, adekvatno planirane i implementirane	<u>DA</u>	NE
D1.5. Projekat će izmjestiti značajan broj ljudi, porodica i životnih zajednica	DA	<u>NE</u>
D1.6. Projekat je lociran i uticati će na ekološki osjetljiva područja	DA	<u>NE</u>
D1.7. Projekat će dovesti do izmjena:		
- u vlasništvu i namjeni zemljišta, i/ili	DA	<u>NE</u>
- upotrebi vode kroz irigaciju, unapređenje isušivanja ili izmjeni toka vode izgradnjom brana, i do izmjena u ribarskim praksama	DA	<u>NE</u>
D1.8. Projekat će dovesti do:		
- nepovoljnih socio-ekonomskih uticaja;	DA	<u>NE</u>
- uništenja zemljišta;	DA	<u>NE</u>
- zagađenja vode;	DA	<u>NE</u>
- zagađenja zraka;	DA	<u>NE</u>
- ugrožavanje biljnog i životinjskog svijeta i njihovih staništa;	DA	<u>NE</u>
- nastanka nusprodukata, ostataka materijala i otpada koji zahtijevaju rukovanje i odlaganje na način koji nije regulisan zakonom.	DA	<u>NE</u>
D1.9. Projekat će imati uticaj na javnost zbog potencijalnih negativnih uticaja na okoliš	DA	<u>NE</u>
D1.10. Nakon izgradnje, projekat će zahtijevati dodatne razvojne	DA	<u>NE</u>

aktivnosti koje mogu imati negativan uticaj na okoliš

E. UKLJUČIVANJE PITANJA KLIMATSKIH PROMJENA U PRETHODNU PROCJENU UTICAJA NA OKOLIŠ

Pitanja i uticaji važni za prethodnu procjenu uticaja na okoliš će zavisiti od posebnih okolnosti i konteksta svakog pojedinog projekta. Ovo poglavlje se zasniva na četiri glavna zahtjeva:

- rano identificiranje ključnih pitanja, koristeći pomoć mjerodavnih tijela i zainteresiranih subjekata;
- određivanje hoće li projekt značajno promijeniti emisije GHG i definiranje obima za potrebe prethodne procjene GHG (pitanje ublažavanja klimatskih promjena);
- svjesnost o korištenim scenarijima klimatskih promjena korištenim u postupku prethodne procjene uticaja na okoliš i identificiranje ključnih problema prilagođavanja klimatskim promjenama i kako oni međusobno djeluju sa drugim pitanjima koja se procjenjuju u postupku prethodne procjene uticaja na okoliš;
- identificiranje ključnih pitanja bioraznolikosti i kako oni međusobno djeluju sa drugim pitanjima koja se procjenjuju u prethodnoj procjeni uticaja na okoliš.

Izravne GHG emisije	Hoće li predloženi projekt ispuštati ugljen dioksid (CO ₂), didušikov oksid (N ₂ O) ili metan (CH ₄) ili bilo koji drugi staklenički plin koji je dio UNFCCC-a ¹ ?	DA CO ₂ , CH ₄
	Sadrži li predloženi projekt korištenje zemljišta, promjene korištenja zemljišta i šumarske aktivnosti (npr. krčenje šuma) koje mogu dovesti do povećane emisije?	NE
Neizravne GHG emisije zbog povećane potražnje za energijom	Hoće li predloženi projekt značajno uticati na potražnju za energijom?	NE
	Je li moguće koristiti obnovljive izvore energije?	
Neizravni GHG uzrokovani	Hoće li predloženi projekt značajno povećati ili smanjiti osobna putovanja?	NE

¹ UNFCCC - Okvirna konvencija Ujedinjenih nacija o promjeni klime - UN Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ - MU broj 19/00), Tekst konvencije je dostupan na: http://unfccc.int/key_documents/the_convention/items/2853.php
http://www.unep.ba/tl_files/unep_ba/NCSA/Odluka%20o%20ratifikaciji%20Okvirne%20konvencije%20UNFCCC.pdf

pratećim djelatnostima ili infrastrukturama koje su izravno povezane s provedbom predloženog projekta	Hoće li predloženi projekt značajno povećati ili smanjiti teretni promet?	NE
Toplotni valovi	Hoće li predloženi projekt ograničiti cirkulaciju zraka ili smanjiti otvorene prostore?	NE
	Hoće li emitirati isparljive organske spojeve (HOS) i dušikove okside (NO _x) te doprinijeti formiranju ozona u troposferi tokom sunčanih i toplih dana?	NE
	Hoće li biti pod uticajem toplotnih valova?	NE
	Hoće li se povećati energija i potreba za vodom za hlađenje?	NE
	Hoće li upiti ili stvarati toplotu?	NE
	Mogu li materijali korišteni tijekom izgradnje izdržati visoke temperature (ili će, na primjer, doći do zamora materijala ili degradacije površine)?	DA
Suše zbog dugoročnih promjena padavina (također uzeti u obzir moguće sinergijske efekte s aktivnostima upravljanja poplavama koje povećavaju zapreminu vode koja se zadržava u slivu)	Hoće li negativno uticati na vodotoke?	NE
	Je li predloženi projekt osjetljiv na niske tokove rijeka ili više temperature vode?	NE
	Hoće li pogoršati zagađenje vode – osobito tijekom razdoblja suša sa smanjenim stopama razrjeđenja, povišenim temperaturama i zamućenosti?	NE
	Hoće li predloženi projekt povećati potražnju za vodom?	NE
	Hoće li to promijeniti ranjivost krajolika	NE

	ili šuma od divljih požara?	
	Mogu li materijali koji se koriste tokom izgradnje izdržati visoke temperature? Ekstremne kiše, riječne poplave i bujice	DA
	Hoće li predloženi projekt biti u opasnosti jer se nalazi u zoni riječnih poplava?	NE
	Hoće li to promijeniti kapacitet postojećih poplavnih ravnica za prirodno upravljanje poplavama?	NE
	Hoće li se promijeniti kapacitet zadržavanja vode u slivu?	NE
	Jesu li nasipi dovoljno stabilni da izdrže poplave?	Na predmetnom području ne postoji opasnost od poplava.
Oluje i vjetrovi	Hoće li predloženi projekt biti u opasnosti zbog oluja i jakih vjetrova?	NE
	Mogu li projekt i njegova djelovanja biti pogođeni padom predmeta (npr. drveća) koja su neposredno u blizini njegovog položaja?	NE
	Je li povezanost projekta sa energijom, vodom, prijevozom i komunikacijskim mrežama osigurana za vrijeme velikih oluja?	DA
Klizišta zemlje	Je li projekt smješten u području koje bi moglo biti pod uticajem velikih padavina ili klizišta? Porast nivoa mora?	NE
	Nalazi li se predloženi projekt u područjima koja mogu biti pod uticajem porasta nivoa mora?	NE
	Mogu li morski udari uzrokovani olujama uticati na projekt?	NE
	Je li predloženi projekt smješten u području pod rizikom erozije obale? Hoće li smanjiti ili povećati rizik od erozije obale?	NE
	Nalazi li se u područjima koja mogu biti pogođena prodorom slane vode?	NE
	Mogu li prodori morske vode dovesti do curenja zagađujućih supstanci (npr. Iz otpada)?	NE
Hladnoće i	Može li predloženi projekt biti pogođen	NE

snjegovi	kratkim razdobljima neuobičajeno hladnog vremena, mećava ili mraza?	
	Mogu li materijali koji se koriste tokom izgradnje izdržati niske temperature?	DA
	Može li led uticati na funkcioniranje/djelovanje projekta? Je li povezanost projekta sa energijom, vodom, prijevozom i komunikacijskim mrežama osigurana tokom hladnih razdoblja?	NE
	Može li veliki snijeg stvoriti opterećenja koja utiču na stabilnost građevine?	NE
Štete smrzavanja i odmrzavanja	Je li predloženi projekt u opasnosti od oštećenja smrzavanja i odmrzavanja (npr. ključni infrastrukturni projekti)?	NE
	Može li projekt biti pogođen topljenjem trajnog leda?	NE

Prilozi

1. Idejni projekat izgradnje kompleksa farmi za držanje krava sa pratećim objektima br. 01-VI-I/22-CA od juna 2022. godine
2. Izvod iz usvojenog nacrtu prostornog plana Grada Cazina („Službene novine općine Cazin“, broj 1/07) broj 04-19-1946/23 od 09.02.2023.
3. Kopija kastarskog plana UR broj 05-26-20676/2023-2 od 08.02.2023.
4. Posjedovni list broj 509, 05-26-22531/22-1 od 26.12.2022.
5. Zemljišnoknjižni izvadak broj 294; 020-0-NAR-22-005 509 od 26.12.2022.
6. Ugovor o zakupu zemljišta od 04.01.2023.
7. Dopis FMOiT broj UPI 05/1-02-19-4-176/22 od 11.11.2022. godine
8. Netehnički rezime informacija iz tačaka A., B. i C.
9. Referetni popis u kojem se navode izvori korišteni za opise i procjene uključene u zahtjev za prethodnu procjenu uticaja na okoliš
10. Izjava o istinitosti, tačnosti i potpunosti podataka sadržanih u zahtjevu (Prilog V. Uredbe)